

БЕНЧМАРКІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Нестабільні умови ринку та криза вимагають від суб'єктів господарської діяльності підвищення ефективності здійснення підприємницької діяльності та ставить їх в умови, де вони мусять приділяти достатньо уваги вирішенню питань, пов'язаних із забезпеченням власної економічної безпеки. Реалізувати ці вимоги у конкурентному середовищі можна, використовуючи окремо різні інструменти менеджменту. Конкурентний бенчмаркінг є тим універсальним інструментом, який сприяє сталому розвитку підприємства та забезпечує його економічну безпеку.

Питання бенчмаркінгу, так само як і економічної безпеки, посідають значне місце в економічних дослідженнях вітчизняних і іноземних вчених-економістів. Даній проблемі присвячені роботи вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких: С. Богданова, Ж.Горностаєва, Ч.Джон, А.Дутка, Т.Забазнова, Р.Ісаєв, О.Кириченко, О. Коваленко, В.Колесніков та інші.

Сучасні підприємства, що займаються підприємницькою діяльністю, потребують даних про своє внутрішнє та зовнішнє середовище, про те, що відбувається всередині організації, та за її рамками, про тенденції та зміни на ринку, про події, які опосередковано можуть вплинути на її діяльність, про технології конкурентної боротьби, про плани та наміри підприємств-конкурентів.

Бенчмаркінг – метод аналізу ефективності діяльності підприємства у порівнянні з показниками більш успішних підприємств. Він допомагає зрозуміти яким чином працюють підприємства, що займають лідируючі позиції, та перейняти їх досвід з метою досягнення встановленого підприємствами-лідерами рівня або, навіть, перевершити еталонні показники [1, с.239].

На сьогоднішній день бенчмаркінг використовують практично у всіх сферах діяльності підприємства. Зокрема, виявлення та залучення передових та перевірених на ефективність прийомів дозволяє зробити простішим розв'язання проблем з маркетингом, логістикою, управлінням якістю, персоналом, витратами тощо, тобто більш ефективно використовувати наявні ресурси.

Враховуючи, що економічну безпеку прийнято вважати станом, при якому підприємство найбільш ефективно використовує ресурси підприємства, що дає змогу запобігати існуючим та можливим загрозам, а також забезпечувати сталий економічний розвиток, вважаємо, що цілком логічним є застосування бенчмаркінгу з метою забезпечення економічної безпеки підприємств.

Забезпечення економічної безпеки потребує від підприємств здатності витримувати жорсткі конкурентні умови. Для цього важливим аспектом є можливість створення необхідних конкурентних переваг при вирішенні різноманітних існуючих проблем підприємства. Відповідно такою можливістю виступає бенчмаркінг.

Розрізняються наступні головні типи бенчмаркінгу: внутрішній, функціональний, загальний, конкурентний та консультативний бенчмаркінг. Внутрішній бенчмаркінг передбачає порівняння аналогічних елементів роботи підрозділів всередині підприємства.

Функціональний бенчмаркінг базується на порівнянні різноманітних функцій підприємства з підприємствами суміжної або тієї ж сфери діяльності.

Конкурентний тип передбачає аналіз діяльності найсильніших конкурентів. Консультативний - залучення для провадження бенчмаркінгу консультативних служб [2, с.13].

Проведення бенчмаркінгу проходить в декілька етапів.

В першу чергу підприємство виявляє сильні сторони своєї діяльності, що і визначає як об'єкт порівняння.

Наступним етапом обирається об'єкт-еталон. Ним може виступати як окремий підрозділ цього ж підприємства, аналогічний підрозділ холдингу, так і конкурент, чи лідер галузі.

Далі починається збір необхідної інформації. Конкурентний тип бенчмаркінгу, зважаючи на жорсткий захист комерційної таємниці підприємствами, характеризується складнощами у отриманні необхідних даних. Великою рідкістю буде факт обміну позитивним досвідом між конкурентами, навіть між такими, що поєднані у професійні об'єднання чи асоціації.

Останнім етапом проведення бенчмаркінгу є глибинний аналіз та розроблення заходів щодо покращення порівнюваних показників, прогнозування очікуваного ефекту від запропонованих заходів, їх зіставлення із необхідними затратами.

Після реалізації запланованих заходів, проводять повторний контроль порівнюваних показників і оцінюють фактичну ефективність та вплив на найголовніші аспекти діяльності підприємства, у тому числі і на забезпечення економічної безпеки [3].

Бенчмаркінг тісно пов'язаний з економічною безпекою підприємства через постійне відслідковування та прогнозування змін на ринку з метою попередження негативних наслідків, безперервний моніторинг дій конкурентів і постачальників та прогнозування їх майбутніх дій постачальників та конкурентів, виявлення нових та потенційних конкурентів.

Таким чином, бенчмаркінг дозволяє створити передумови забезпечення економічної безпеки підприємств. Це можливо за рахунок постійного моніторингу стану внутрішніх підрозділів, орієнтації на підприємства - лідери, контролю за діями конкурентів. Економічна безпека орієнтована на ефективне використання наявних ресурсів підприємства, його захист від можливих негативних наслідків внутрішніх та зовнішніх загроз та забезпечення сталого економічного розвитку, тоді як бенчмаркінг може стати ефективним інструментом для цього.

Список використаних джерел та літератури:

1. Мойсеєнко І. Бенчмаркінг як метод фінансового контролінгу діяльності підприємства / І.Мойсеєнко // Економіка АПК.– 2014.– №9. – С. 237–242.
2. Гончарук А.Г. Бенчмаркінг як метод управління ефективністю підприємства / А.Г. Гончарук // Економіка: реалії часу. – Одеса : Одеський національний політехнічний університет. – 2013. – № 1(27). – С. 12–15.
3. Довгань Л.Є. Стратегічне управління: Навчальний посібник / Л.Є. Довгань, Ю.В. Каракай, Л.П. Артеменко. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 440 с.

Науковий керівник: доцент кафедри менеджменту та економічної безпеки, к.е.н.
Кравченко О. О.

В. В. Шевченко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМТВА

В сучасному світі підприємства зіштовхуються з великою кількістю загроз в різних формах їх прояву. В економічній практиці вже існують певні методи та механізми вирішення такого роду проблем. Але завданням науки безпекознавства є запобігання негативним внутрішнім і зовнішнім впливам на діяльність підприємства. Тож виникає необхідність у розробці організаційно-економічних механізмів забезпечення економічної безпеки підприємств, які засновані на загальних принципах і критеріях оцінки економічного стану господарюючих суб'єктів. Ці принципи і критерії дозволять виявляти й усувати можливі загрози та виробляти стратегічні рішення, що забезпечать фінансово-економічну стійкість підприємств у перспективі.